

ACTA
CONSIS-
TORII PVBLICE
EXHIBITI

AS. D. N. GREGORIO PAPA
XIII. REGVM IAPONIORVM LEGA-
tis Romæ, die XXIII. Martij,
M. D. LXXXV.

EX AVCTORITATE SUPERIORVM.
AVGVSTAE TREVIRORVM.
Apud Emondum Hatotum. Anno
M. D. LXXXV.

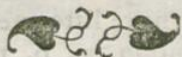
ACTA CONSISTORII LEGA-
tis Iaponijs publice exhibiti.

 Edente Gregorio XIII. Pont. Max. in aula Regibus admittēdis, eorumq; legationibus destinata, die XXIII. Martij M. D. LXXXV. matutinis horis; in amplissimo S. R. E. Cardinalium confessu, & magna Principum, Antistitumq; frequentia, summo omnium ordinum studio, & celeberrimo comitatu, introducti Regum Iaponiorum legati duo, Mātius, & Michael (qui idem Principis Omura) & è legationis eiusdem comitibus Iaponijs præcipua nobilitatis item ducibus, alter, Martinus nomine (nam alter, Iulianus, graui morbo implicitus tenebatur) post solemnem Summi Pontificis adorationem, & beatorum pedum oscula, ab eodem eximia cum significatione beneuolentiæ & charitatis accepti, in locum à designatore præstitutum magna cum modestia secesserunt. Post hæc, allatæ ab ijs Regum litteræ, publice recitantur ex Iaponico in Italicum sermonem, atq; in Latinum deinde conuersæ, in hæc verba.

LITTERARVM EXEMPLA

REGVM IAPONIORVM. AD GRE-

GORIVM XIII. PONT. MAX.

FRANCISCI REGIS BVNGI, &c.

MMI Dei auxilio suppliciter implorato, magna cum humilitate ad sanctitatem vestram scribere aggredior. Dominus rector cœli terræque, cuius imperium super solem, lunam, & stellas, ignorant mihi, & profundis immerso tenebris, claritatis suæ lumen iussit splendescere, ac nostratibus præcipue populis referans arcam suæ misericordiæ atque gemmarum, dignatus est ante annos amplius quatuor & triginta destinare in hæc Iaponis regna Patres è Societate IESV; quorum è salutari ac diuina semente, non nihil in meum quoque, Dei benignitate, cecidit pectus. Quod tam insigne beneficium, aliaque multa, ò sanctissime totius Christiani populi parens, vestræ potissimum præcationi meritisque accepta equidem refero. Ac proinde, nisi me bella, senium, & affecta valetudo impedirent; conferrè ipse me ad visenda ac veneranda sacratissima isthæc loca, ac simul obedientiâ exhibens; pedes V. Sanctitatis, post pia ipsorum oscula, capiti meo super imponerè, & sanctissima vestra manu pectus meum signo Crucis muniendû curarem. Sed quoniam ipsi quas dixi causis impediatur, sororis meæ filium D. Hieronymum Regis Fiungæ filium cogitabam legare pro me. Verum quando is in præsentem longe abest, & P. Visitatoris instat profectio; D. Mantium, eius consobrinum, eodem nomine mittere visum est. A V. Sanctitate magni beneficii accipiam loco, si pro ea qua fungitur in terris Dei vice, meque & Christianum hunc gregem, uti facit, fouere atque adiuuare perrexerit. Reliquariam thecam, per eundem P. Visitatorem à V. Sanctitate mihi dono transmissam, accepi libens, ac meo vertici venerabundus imposui; atque ob id V. Sanctitati gratias ago ha-

beoquetantas, vt explicandis ijs nullæ neque linguæ neque ora
sufficiant. Non ero longior: quippe tum de regni huiusce rebus,
tum de me ipso coram ex P. Visitatore, & ex D. Mantio plura co-
gnosceret Sanctitas V. quam ego vere & ex animo adorans, multo
cum timore ac tremore hæc litteras exaravi x. die Ianuarij,
anno post Domini aduentum. M. D. LXXXII.

INSCRIPTIO.

*Adorando, & cœli regis locum in terris obtinenti, magno
& sanctissimo Papa.*

SVBSCRIPTIO.

Sanctissimis pedibus Beatitudinis vestre substratus Franciscus Bungi Rex.

Protasii Regis Arimanorum.

Vm Dei gratia demisse, & humiliter hæc litteras
offero Sanctitati V. Ante hoc biennium, qui fuit
annus ab aduentu Domini M. D. LXXX. per
Quadragesimam, quibus maxime diebus pretiosa
passio Domini nostri Iesu Christi recolitur; in ma-
gnis belli tumultibus, magna mearum rerum, familiæque meæ
perturbatione, denique in profundo gentilium tenebrarum ia-
centi mihi, dignatus est Pater misericordiarum, lucem veritatis,
& rectum ad salutem iter ostendere per venerabilem Visitorem,
aliosque verbi Dei prædicatores è Societate Iesu, qui enixe me
adiuuerunt, perque baptismi sacramentum, super me meosque
diuinæ gratiæ rorem è cœlo deuocarunt. Pro quo tali ac tanto
beneficio mire lætus, infinitas Regi cœlorum ago gratias. Cumq;
sanctitas vestra Christianum gregem vniuersum moderetur &
pascat; valde mihi fuit optatum, istuc venire, coramque humi-
stratus magna cum submissione exhibere illi obedientiam; &
post pedum oscula beatorum, eos in meo capiti superimponere.
Sed quoniam rebus varijs impedito id mihi non licet; mitto cum
eodem P. Visitatore, patruelem meum D. Michaellem; vti pro
me hoc munere pietatis officijque fungatur. Ex eo ipso mea vo-
ta, & alia cognosceret V. Sanctitas: ac proinde non ero fusior. *Quam
ego*

5
ego ex animo sincero & humili venerabundus adoro. Die VIII.
Ianuarij, Anno post Domini aduentum. M. D. LXXXII.

INSCRIPTIO.

*Reddatur epistola magno illi, & sancto Domino, quem adoro
Dei vices gerentem.*

SUBSCRIPTIO.

Sanctitatis vestra subternitur calceis D. Protasius.

Barptolomæi Principis Omuranorum.

EREOR ne crimen audaciæ subeam. attamen
cum Regis cœlorum gratia, rudem hanc epistolam
offero Sanctitati V. Quæ cum in terris locum ob-
tineat Dei, ac simul ex ipsius doctrina & magiste-
rio, Christianus populus pendeat vniuersus;
equum sane fuerat, memet Maria transmittere, ipsumque ad V.
sanctitatem inuisendam venire, sacrosque eius pedes post pia illo-
rum oscula super meum caput imponere. Sed quo minus hoc
fungar officio, multæ me hoc tempore prohibent causæ. Nuper
ad hæc tam remota loca lustranda P. Visitator è Societate IESV
contendit, multisque rebus pie ac laudabiliter institutis, iam
nunc redit in patriam. qua ego tam præclara occasione inuitatus,
deesse nolui, quin fratris mei filium D. Michaellem cum eo mit-
terem istuc: qui licet muneri tanto sit impar, tamen gratissimum
fuerit mihi si cum V. Sanctitas ad beatorum pedum oscula ad-
miserit. Interea V. Sanctitatem supplex oro, obtestorque, vt mei
memoriam conseruare, meque & Iaponios hosce Christianos fo-
uere dignetur. Id vnum in votis est mihi. Reliqua ex P. Visitato-
re, & ipso D. Michaelle coram cognoscet Sanctitas V. quam ex a-
nimo adorans, cum timore scripsi. Die XXVII. Ianuarij, anno
post Domini aduentum. M. D. LXXXII.

INSCRIPTIO.

*Sublatis manibus adorans offero hac sanctissimo Domino
Papæ, magni Dei vices gerenti.*

SUBSCRIPTIO.

Ego D. Barptolomæus sanctis eius pedibus humi substratus.

Regi.

*Recitatis litteris, & silentio indicto ipsorum
legatorum, & Regum nomine sequens oratio
est habita à Caspare Gonsaluo Lu-
sitano, Presbytero Societatis
I E S V.*

ORATIO HABITA IN LEGA-
torum Iaponiorum introitu.

IAPONIORVM insulas tanto locorum ac
marium interuallo à nostris regionibus natu-
ra disiunxit, vt tenuissimo nominis vestigio
paucissimis ante cognitatas, cetera omnibus ig-
notas, nunc etiam nonnulli vt esse credant
vix adduci posse videantur. Sunt tamen,
Pater Beatissime, & sunt numero multa,
magnitudine amplissime, vrbibus frequentes, hominum inge-
nijs, ac militaribus studijs vsque adeò præstantes, vt qui eas vi-
derunt, cæteris illius cœli regionibus longe antecellere, nostris
verò vt comparari possint, nihil illis aliud quàm regionem, qua
carebant, ac veræ fidei lucem deesse credant. Et quidem illa
non multis ante annis Apostolicæ huius Sedis auspicijs, in remo-
tis adeò locis disseminari cœpta, exiguo sanè principio (quod
nascente quondam Ecclesia factum esse scimus) à tenuissimis
primum hominibus, mox optimo, maximoque Deo incremen-
tum afferente, paulatim à nobilioribus recepta; tandem supe-
rioribus annis, atque in primis scilicet tuo, ac plane aureo
Pontificatu, Pater Beatissime, ad Principes, ad dynastas, ad Reges
peruenit. Hoc tibi cum lætum ac iucundum plurimis de cau-
sis accidere debuerit, tum vero maximè quòd multis hæretico-
rum machinis in vicinis adeo locis labefactatam, ac pæne con-
uulsam religionem dum magna animi contentione restaurare
pergis,

pergis, tantum aliunde incrementi ad Christi optimi maximi gregem, atque adeo ad catholicam religionem factum esse videas. Verum huius lætitiæ fructum, quamuis tu quidem antea auribus accipere, non nulla etiam ex parte degustare animo potueris, tamen hodierna die vel maximum haurire oculis, & in totius curiæ luce palam oblatum, manu ipsa contingere, ac plenissimam ex eo voluptatem non capere tantum animo quasi propriâ, sed cæteris etiam, quasi Ecclesiæ totius communem, potes imperitari. Quantis enim gaudijs Ecclesiam vniuersam, quantis populū Romanum exultare par est, cum hodierna die videat nobilissimorum Principum legatos ex Iaponensium insulis, hoc est, ex vltimis omnium terrarum finibus, religionis ergo, quod nullis ante sæculis auditum est, tibi ad pedes accidere, & bellicosissimos Reges fidei armis, & Euangelij prædicatione perdomitos, ad tuâ, hoc est, Christi ditionem accedere, & quod ipsi per se non possunt tantis locorum spatijs disuncti, per hos sibi amore ac sanguine coniunctissimos, obedientiam tibi, ac fidem polliceri. Ego verò rei tantæ magnitudinem mecū ipse reputans, nihil censo summo religionis Antistiti iucundius, nihil huic ordini præclarior, nihil Ecclesiæ vniuersæ, ac populo Romano accidere potuisse gloriolus. Beatam se quondam, ac foelicem Cæsare Augusto Imperatore Roma esse credidit, quod eius principatu Romani imperij nomen ac fama, longe adeo lateque propagata erat, vt eius amplitudine cōmoti nonnulli Indiæ populi, amicitij componendæ gratia legatos ad Cæsarem destinassent. Concorrebat vndique populus ad inspicendum inusitatum hominum genus, novos, Romanis vultus, insolitos habitus, inauditum sermonem oculis atque auribus auditisime hauriebat. Sed age iam legationem illam Indorum cum hac Iaponensium legatione si placet conferamus. Erat illa quidem ex remotissimis terrarum oris, at hæc quanto ex remotioribus? cum longissimo primum tempore ex Iapone ad Sinarum portus, inde ad auream Chersonesum, mox in Indiam veniendum fuerit; vt ex India tandem in Lusitaniam nauigari, ex Lusitania verò, Hispania quàm longa est, peragrata, toto triennio partim in itinere, partim in nauigatione posito, Romam vltimo ad Gregorium Pont. Max. posset perueniri. Iam vero Augusti temporibus Romani tantum imperij

nomen

nomen in India auditum, nunquam arma conspecta, vexilla
 numquam explicata fuerant. Amicitiam à Romanis Indi vt so-
 cij flagitabant, non obedientiam offerebant: fœdus ab Imperato-
 re quasi pares, non tamquam à superiore viuendi leges postula-
 bant. At nos hodierna die Romæ in hoc ipso orbis terrarū thea-
 tro amplissimo quid videmus? Hos nimirum summo loco na-
 tos, ac regiæ familiæ iuuenes, Gregorio Pontifici maximo ante
 pedes procumbere, ac suorum Regum nomine non amicitiam
 petere vt pares (quamuis amorem sibi vt filij pollicentur) sed o-
 bedientiam offerre vt subditos: & qui externorum hostium ar-
 mis ex omni hominum memoria, quod ego quidem sciam, nul-
 lam de se vniquam victoriam concesserunt; illi in suis hodie re-
 gionibus victricia Christi signa Gregorio duce explicata intuen-
 tes, inuictissimis se armis Romanæ fidei, hoc est Christianæ ac Ca-
 tholicæ, superatos esse libentissime consentunt: quòd eam sibi
 victoriam non minus salutarem fore putent, quam terrarum or-
 bis vniuersus Ecclesiæ iucundam, tibi verò Pater Beatissime, cui
 us auspicijs Deo bene iuuante parta est, existimet esse gloriosam.
 Et quidem quod ad Ecclesiam attinet, multum illa quondam sue
 felicitati ac gloriæ accessisse existimauit, cum Gregorij Magni
 temporibus sanctissimi illius Pontificis industria ac opera amplif-
 simam Angliæ Insulam, & toto, vt ait ille, diuisos orbe Britannos,
 ad Christi fidem adiunctos esse vidit: sed quantum illo Pontifi-
 ce gloriæ vnius insulæ accessione acquisisse videbatur, tantum
 suis ornamentis illius postea defectione detractum esse mærebat.
 Sed ecce tibi alterius Gregorij diligentia, ac felicitate summa,
 (ne quid illa suæ gloriæ deesse doleat) vnius insulæ loco insula
 altera, immo vero insulæ plures, ac regna, & toto à nobis orbe, to-
 to mari diuisæ gentes magno numero ad Ecclesiam accesserunt;
 vt præterito illo damno, quod sane fuit maximum, non minore
 fortasse lucro, spe vero etiam maiore cumulatissime compensato,
 pristinum animi mœrorem nouo gaudio, & incredibili Ecclesiæ
 totius iucunditate leuare liceat. Quam mihi Ecclesiæ commu-
 nem publicamque lætitiā, tam multis ante sæculis præuisam,
 multo etiam iucundiorē suis carminibus diuini vates facere
 videntur. Videor enim mihi hodierna die regium Prophetam,
 dum incognitam superioribus sæculis nationem, tanta hominum
 multitu-

multitudinē ad Ecclesiam accessisse gaudemus, diuinum illud
 carmen Ecclesiæ nomine quasi ad citharam concinentem audire.
 Populus quem non cognoui seruiuit mihi, in auditu auris obe-
 diuit mihi. Quod si quis paulo alienius esse putat, quam vt de re
 præsentī dictum esse videatur; quid illud Esaïæ vaticinium? Non
 huius diei proprium esse censebit, Non Romanam Ecclesiam præ-
 claro illo carmine à diuino vate appellatam esse iudicabit? Gen-
 tem, inquit, quam nesciebas, vocabis; & gentes quæ te non noue-
 runt, ad te current propter Deum tuum & sanctum Israël, qui glo-
 rificauit te. Nec verò in tam publico omnium gaudio suam à no-
 bis operam senior ille Tobias desiderari patietur: quin præsentem
 Ecclesiæ fœlicitatem gratulatus, illa quasi cycnea voce communē
 omnium lætitiā excitabit. Luce, inquit ille, splendida fulgebis,
 & omnes fines terræ adorabunt te: nationes ad te venient de lon-
 ginq̃uo, & terram tuam in sanctificationem habebunt. Ne vero
 sibi hæretici de Romanæ Ecclesiæ contemptu nimium blandian-
 tur, Maledicti, inquit, erunt qui contempserint te, & maledicti
 erunt omnes qui blasphemauerint te. Beati omnes qui diligunt
 te, & qui gaudent super pace tua. Sed me nescio quomodo diui-
 norum carminum suauissimus concentus mei ipsius quodam-
 modo oblitum longius à proposito abduxit, quam initio puta-
 ram. Quare vt eo redeat oratio (quod huius potissimum tempo-
 ris, atque huius loci, meique muneris videtur esse, habes in con-
 spectu tuo, Pater beatissime, regios hos iuuenes, qui suorum ad te
 Regum, quibus sunt sanguine & amore coniunctissimi, mandata
 deferunt: quorum siue nobilitatem generis, siue religionis stu-
 dium, siue in Romanam Sedem obseruantiam longissima pere-
 grinatione comprobata spectare velis, dignos sanctissimorum
 pedum osculo, dignos benedictione tua, dignos in hac ætate om-
 nium admiratinone iudicabis. Enimvero Philosophum nescio
 quem, hominem alioqui vanissimum, tamen ob insignem discen-
 cupiditatem longinqua peregrinatione suscepta, quantum adeo
 omnis antiquitas mirata est, quantum omnis posteritas commen-
 dauit? Intrauit ille Persas, pertransiuit Caucasum, Albanos, Scy-
 thas, Massagetas (vt Hieronymi verbis dicam,) & opulentissima
 Indiæ regna penetrauit, vt Hiarcham in throno sedentem aureo,
 inter paucos discipulos de natura, de siderum motu, de dierum

cursu docentem audiret. Magnum & inusitatum, sed tamen in-
 utile ac vanum vnius hominis discendi studium. At in his quan-
 to admirabilior religionis amor, quanto fidei cupiditas arden-
 tior quibus hac vna de causa tanto longinquior suscepta est pere-
 grinatio? Quantulam enim orbis partem ille philosophus obi-
 uit, si cum ijs conferatur, qui maria, regna, nationes, & quantum
 fere aquarum ac terræ globus complectitur, ab extremis eius fini-
 bus emensi, Romam vsque ad hanc Christianæ fidei arcem, Ec-
 clesiæ munimentum, religionis præsidium penetrarunt. Maior
 profecto ipsorum labor, ardentius studium, difficilior peregrina-
 tio, sed multo etiam maiore lucro, & fructu longe vberiore
 compensatur. Nec enim illi hodierna die inter paucos discipulos
 Hiararcham, sed in hoc purpuratorum Patrum amplissimo consel-
 su Gregorium XIII. intuentur; non in throno sedentem aureo,
 sed in beatissima Petri sede positum; non disserentem de sideribus,
 ac cœli cursu, sed qua fide, quo operum cursu in cœlum tenden-
 dum sit, certissima ratione ostendentem. O gratum oculis, O iu-
 cundum animis spectaculum. Multa illi quidem tam longis ter-
 rarum spatijs viderunt, multa spectarunt, mores hominum diuer-
 sos, regna multa, & varia naturæ miracula contemplati sunt; sed
 nullius adeo rei specie, quam tuo hodie conspectu recreati sunt;
 Pater beatissime. Nunc bene collocatos labores suos, nunc susce-
 ptas itineris & nauigationis molestias iucundas esse putant. Sed
 hunc suorum laborum ac peregrinationis tam iucundum ac suauem
 fructum tum demum arbitrantur fore plenissimum, si Regum
 illorum obedientiam, à quibus tanto intervallo ad te missi sunt,
 si promptum paratumque animum, si testatam litteris fidem pa-
 terno ipse animo, ac benigne suscipias: quod sane vt facias, tum
 morum ac naturæ tuæ bonitas singularis, tum regum illorum re-
 ligio, & præclara in fidem Christianam merita non postulare mo-
 do, sed quodammodo etiam videntur flagitare. Franciscus enim
 Rex in Iapone potens, atque inter primos illarum regionum iure
 numerandus, nuper ille quidem fide suscepta baptismo expia-
 tus est, sed multis ante annis Christianam religionem ac fidem tu-
 primum in sua prouincia nascentem, ac teneram, vsque adeo fo-
 uit, vt quidquid in religionis negotio in Iapone perfectum est,
 illius industriæ ac fauori secundum Deum acceptum referamus.

Ille

Ille Franciscum Xaveriū præclara sanctitate virū ex eorū numero, qui minimæ Societatis nostræ cum Ignatio Loiola fundamenta posuerunt, cum primus omnium ad eas insulas appulisset, humanissime complexus, libere in suo regno Christianam fidem prædicare voluit. Ille ceteros Euangelij ministros, qui Franciscū postea ad eas regiones sunt cōsecuti, tam longe à suorū congressu positos, & inter remotissimas nationes, omni pæne auxilio atque ope destitutos, singulari amore ac benevolentia profecutus, nihil desiderare passus est, quod ab optimo Rege, ac nostræ religionis amantissimo optari posset. Ille aditus nostris tutos ad proximas provincias patefecit, ille vicinorum Regum amicitiam ac fauorē litteris ac nuncijs conciliauit. Ille in maximis suis periculis inter grauissimas bellorū tempestates ac fluctus, vt nostri salui & securi esse possent, diligētissime curauit. Quid aliud tam amico Regi, tot beneficijs susceptis, religione ac fide, ipsius potissimū fauore propagata, quàm religionē ipsam ac fidē nostri optarent? Dilatares est diutius quàm vellemus: sed ita tandē singulari Dei Optimi Maximi beneficio omniū vota cōsecuta est, vt quantū optimo Regi detrimenti mora illa potuit attulisse, tantū hodie incredibili fidei seruore recuperasse videatur. Dicit profecto non potest quanto religionis studio inflammetur, quanto propagandę fidē amore ferueat; quàm cōcitato cursu ad summū omniū virtutum fastigium feratur. Tui vērō vidēdi, Pater Beatissime, ac sanctissimos pedes osculandi quāto desiderio flagrarit, vel hoc vno potest intelligi, quòd cū ipse grauissimis regni curis, etate etiā impediretur, hunc Manciū quem vides, ad hoc sibi genus officij vicariū substituerit, quē vnū nobilitate primū, Fiungæ nimirum Regis nepotē, ac sibi multis de causis coniunctissimū in suo regno habere videbatur. Per eum vero id postulat ardentissime, vt obedientiæ, & obseruantię in te suæ testificatione suscepta, inter Ecclesię Catholicę, atq; huius beatissimę Sedis filios numerari possit. Idē vero etiam cōtendit Protasius Rex Arimensis, iuuenis lectissimus, huius Michaelis quem ad te hac de causa misit, patruelis frater. Idem Barptolemaus Omuræ princeps, Arimensis Regis, ac Michaelis eiusdem patruus cahrissimus. Atque vt ego hodierna die de Arimenli Rege taceam, cuius extant religionis ac fidei argumenta clarissima; de Barptolemao tamen fa-

cere non possum, quin aliquid dicam. Hic est ille Barptolemaeus, Pater Beatissime, qui Principum omnium primus fidem Christianam in Iapone cum baptismo suscepit, tanto animi feruore ac studio, ut deiectis ubique Idolorum statuis, eiecta ex suis urbibus superstitione, multis ob eam causam periculis aditis, toto fere principatu ac ditione expulsus, non solum à suscepta religione non discesserit, sed incredibili animi fortitudine, ac presentissimo Dei numine recuperata ditione, multo etiam quam ante constantius in sententia perseverarit. Qui si per se ipse prestare hodie potuisset, quod per hunc Michaellem facit, ut Sanctitatis tuæ pedes osculari, & Apostolicam benedictionem præsens à præsentem posset accipere, tum vero se felicem, ac plane beatum esse censeret. O Deum immortalem, quid hoc est? in remotis adeo locis tam longe à Romana Sede, ubi numquam antea Christi nomen, numquam Evangelium auditum erat, cum primum illic religionis ac fidei lux effulsit, homines nostrorum morum insolentissimi, regno clari, copijs affluentes, bellorum gloria insignes, Romanæ Ecclesiæ amplitudinem & dignitatem agnoscunt; & magno sibi honori ducunt, per eos quos carissimos habere poterant, Summi Pontificis pedes osculari? Et erunt in vicinis adeo regionibus, veritatis luce usque adeo perspecta, qui tanto se parricidio inquinare audeant, ut pulcherrimam Christi sponsam capite truncare, & Romanæ Sedis dignitatem à Christo ipso constitutam, tot sæculorum spatijs confirmatam, tot sanctorum hominum sententijs fultam, tot Conciliorum exemplis stabilitam, cum summa sua pernicie in controuersiam vocare audeant? Sed continebo ipse me, nec patiar hodierna die in publica omnium lætitia dolore animi longius abripi, & meam orationem eo reuocabo, quod in tanta varietate rerum pæne vnum fueram oblitus, cum tamen eiusmodi res sit quæ omnium sæculorum immortalis memoria digna esse videatur. Sæpe ego quidem; ac frequenter audieram, nonnumquam etiam legeram, si quis absolutam omnium numeris ac perfectam boni principis imaginem consideret, fore, ut inter illum, & quem clarissima luce fulgentem in medio cæli globo solem intuemur, multis in rebus præclare videat conuenire. Enimvero solem in illa quasi arce constitutum, non ea tantum quæ proxima sunt ac vicina pertingere, sed remotissimas etiam mundi partes.

partes illustrare radijs, & quæ disiunctissima videntur esse, ad ea quoque virtute penetrare. Non multo aliter bonum principē, si modo hoc nomine dignus esse velit, non domesticæ familiæ suæ terminis regiam beneficentiam debere circumscribere, neq; intra paucorum domus, ac manus includere, sed illius quasi radijs illustrare omnia, & quo ad eius fieri possit, remotissimos etiā quosq; beneficijs ornare. Verum hoc qui præstare aliqua ex parte valeant, fortasse nonnulli: qui verò id quod valent, etiam velint, pauci omnino reperientur. Tua verò beneficentia, Pater Beatissime, cum singulari religionis studio coniuncta, non huius tantum vrbs mœnibus includi, non Italię finibus circumscribi, non Germaniæ, Bohemiæ, Vngariæ, Poloniæ, non Syriæ, non Græciæ, non Dalmatiæ terminis contineri potuit, quibus omnibus in locis, partim Seminarijs extructis, quasi munitissimis fidei arcibus, partim alijs beneficijs immortalia tuæ liberalitatis ac religionis monumenta posuisti, sed longius etiam profecta, & extra annū quodammodo solisque vias, vt ait ille, hoc est, vltra Indorum, Brachmanum, ac Sinarum terminos ad vltimas Iaponensium ores ac fines peruenit. Cum primum enim Christi fidem in illa regione scēliciter propagari cœptam, ea potissimum ratione promoueri posse intellexisti, si quamplurimos suæ gentis homines, quorum acerrima fere sunt & acutissima ingenia, disseminandi Euangelij ministros haberet; nec deterreri sumptibus, nec rei difficultate potuisti, quin ibi lectissimorum adolescentium Seminaria, maxima tua impensa institui iuberet, quorum postea prædicatione, cum litteris ac pietate satis essent exculti nihil omnino superesset, quod expulsa superstitione, ad Christi fidem ac religionem non accederet. Pro qua tam eximia, tamque incredibili beneficentia, ex singulari propagandæ fidei amore profecta, eo magis tum suo, tum publico suæ gentis nomine tibi gratias agendas esse immortales legati censuerunt, quod eodem illo anno à te Romæ designatam esse audiunt, quo Principes illi ac Reges nobilissimi hanc ipsam ad te legationem in Iapone decernebant, vt non illi citius de obedientia tibi præstanda, vt filij, quam tu de illorum commodis ac salute, vt parens beneficentissimus cogitaris. Quo magis etiam sperandum esse putant, qui sua sponte vsque adeo commoti tanto hætenus studio ad fidem

accurrebant, eos tuæ beneficentiæ stimulis incitatos, nouis præsertim militum copijs ex illis Seminarijs in dies succrescentibus, maiore in posterum numero, & studio ardentiore ad fidem esse venturos. Ita breuifuturum est, Pater Beatissimæ, vt Deo optimo Sanctitatis tuæ votis, & minimæ Societatis nostræ laboribus fauente, non iam paucas Iaponis vrbes, non regna pauca (quæ tibi hodierna die quasi quasdam fecundissimi agri primitias offerimus) sed plura alia, quibus amplissima illa regio distincta est, & tantam hominum multitudinem, quæ numero facile comprehendendi nequeat, ad Christi fidem audias accessisse.

Ad hanc orationem ab Antonio Buccapadulio, Summi pontificis nomine, in hæc verba responsum est.

Sic me vestræ orationi iubet respondere Sanctissimus Dominus noster, iuuenes nobilissimi. Quod Franciscus Bungi Rex, & Protasius Arimanorum, Protasijque patruus Bartholomæus Omuræ Princeps, ab Iaponiorum insulis remotissimis vos suos propinquos huc ad se miserint, eius quam obtinet Dei beniginitate potestatis coram venerandæ causa, piè illos sapienterque fecisse. Esse enim vnā fidem, vnā Ecclesiam Catholicā, vnum huic ipsi Ecclesiæ præfectum, Christi quæ gregis vniuersi, hoc est Catholicorum omnium, qui vbique terrarum sunt, Petri successione pastorem, Romanum Pontificem. Hoc illos vna cum ceteris fidei orthodoxæ mysterijs agnoscere & profiteri lætatur, immortalesque agit gratias diuinæ bonitati Sanctissimus Dominus noster, iudicatque hanc esse lætitiā verissimā à Dei gloriæ, atque animarum salutis studio profectā. Itaque libentissimè vna cum his Venerabilibus fratribus suis sanctę Romanę Ecclesię Cardinalibus, hanc illorum fidei, obedientię, deuotionis testificationem amplectitur. Optat atque orat, vt illorū exemplo, ceteri quoque illarum insularum, totiusque orbis Reges & Principes, omni idolorū cultu atque errore abiecto, cognoscant Deum verū, & quem ille misit Iesum Christū. hæc est enim vita æterna.

Hic se

Hiscæ per actis Consistorium dimissum, legati cum Summo Pontificem in ades interiores de more deduxissent, ab illustrissimo Cardinale S. Sixti (fratris filio summi Pontificis) amicitia & honoris causa conuiuio primum excepti, dein ad ipsius Pontificis Max. priuatum ac familiare colloquium intromissi, multa cum eo de itinere, ac de religione per interpretes contulerunt. Inde ad sancti Petri Basilicam adire: ac sacris Apostolorum luminibus pie salutatis, sub vesperam honorifice domum reducti sunt.

FINIS.

